

“ชอง” พื้นที่ ตัวตนในกระแสการพัฒนา*

“Chong” Identity Space in the Development Trend

ปริญญานิกรกุล, ชำมยูน ลุงเฮือง¹, วรวิทย์ นพแก้ว², เดชิต คุ้มมีชัย³ และณฐยา ราชสมบัติ⁴

Pariya Nikornkul, Chamyun Lunghuang, Worawit Nopkaew, Dechit Nummeechai

and Natthaya Rachasombat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ประเทศไทย²

มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย⁴

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

Burapha University, Thailand

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: parinya.nik@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก 2) การรักษาริถีวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของ 3) เสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านวิถี วัฒนธรรมของ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร โดยมุ่งเน้นที่การศึกษากรณีตัวอย่างในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของในภาคตะวันออกของประเทศไทย การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และอธิบายด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก พบว่าโครงสร้างทางสังคมและระบบเครือญาติของชาวชองอ่อนแอลงจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

*ได้รับบทความ: 30 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 26 เมษายน 2568

Received: November 30, 2024; Revised: April 19, 2025; Accepted: April 26, 2025

นโยบายที่กระตุ้นให้ประชาชนเข้าสู่ตลาดแรงงานสมัยใหม่ทำให้เยาวชนแยกตัวออกจากชุมชนส่งผลให้พิธีกรรมดั้งเดิม เช่น “ผีประจำตระกูล” และ “ประเพณีการแรกนา” ลดความเข้มข้นลงการเปลี่ยนแปลงนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมาร์กซ์เกี่ยวกับรัฐและทุนที่ครอบงำโครงสร้างสังคม

2. วิธีการรักษาวินัยวัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก พบว่าชุมชนที่ยังคงรักษาวินัยวัฒนธรรม เช่น บ้านตะเคียนทอง และบ้านช้างทุน ใช้วิธีผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมเข้ากับระบบเศรษฐกิจใหม่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการใช้เทคโนโลยีถ่ายทอดภูมิปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างนิยมที่มองว่าวัฒนธรรมสามารถปรับตัวภายใต้โครงสร้างใหม่

3. เสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านวิถี วัฒนธรรม “ของ” เพื่อรักษาอัตลักษณ์ของ ควรมี (1) การจัดตั้งเขตนุรักษ์วัฒนธรรม (2) การบูรณาการหลักสูตรภาษาของในโรงเรียน (3) การสนับสนุนจากรัฐในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และ (4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับทุนวัฒนธรรม แนวทางนี้สนับสนุนมุมมองของบูร์ดิเยอที่ว่า “ทุนวัฒนธรรมสามารถสร้างอำนาจต่อรองและรักษาอัตลักษณ์ได้”

คำสำคัญ: ของ; พื้นที่; ตัวตน; การพัฒนา

Abstract

This research aimed to 1) study the loss of cultural identity of the Chong ethnic group in the Eastern region of Thailand, 2) maintain the cultural traditions that affect the existence of the Chong ethnic group, and 3) propose policy guidelines for spatial development through the Chong cultural traditions. This research was qualitative with 19 key informants. The research instruments were in-depth interviews, participant observation, focus group discussions, and document analysis. The research focused on case studies of Chong ethnic communities in the Eastern region of Thailand. Data triangulation was used in terms of data collection methods, content analysis, and description.

The research results found that:

1. Loss of Cultural Identity of the Chong Ethnic Group in Eastern Community It was found that the social structure and kinship system of the Chong people were weakened by the development of capitalist economy. Policies that encourage people to enter the modern labor market have separated the youth from the community. As a result, traditional rituals such as “Phīpraċhamtrakoon” and “Praphēnīkārāknā” have become

less intense. This change is consistent with Marx's idea about the state and capital dominating the social structure.

2. Methods of preserving cultural traditions that affect the existence of the Chong ethnic group in the Eastern community found that communities that still preserve culture, such as Ban Takhian Thong and Ban Chang Thun, use methods of combining traditional culture with the new economic system, such as promoting cultural tourism and using technology to transfer knowledge, which is consistent with structuralism that views culture as being able to adapt under a new structure.

3. Suggesting policy guidelines for spatial development through the “Chong” cultural path to preserve Chong identity, there should be (1) the establishment of cultural conservation zones, (2) the integration of Chong language curriculum in schools, (3) government support in organizing cultural activities, and (4) the development of community economy linked to cultural capital. This approach supports Bourdieu's view that “cultural capital can create bargaining power and preserve identity”.

Keywords: Chong; Space; Identity; Development

1. บทนำ

อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม ภาษา และประวัติศาสตร์ร่วมกันซึ่งส่งผลต่อการระบุตัวตนและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Sidoryakin, 2022) แนวคิดนี้ครอบคลุมทั้งการปฏิบัติทางวัฒนธรรมและการรวมกลุ่มทางสังคม โดยสะท้อนถึงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในสังคมและการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม (Sidoryakin, 2022) อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มักแสดงผ่านวัฒนธรรม เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย และกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม (Borkowska et al., 2023) ตัวอย่างเช่น ชาวอาร์เมเนียและกรีกเน้นอัตลักษณ์ผ่านการศึกษาและศาสนา (Koutrelakos, 2013) ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์มักเกิดจากอัตลักษณ์ที่นำไปสู่ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งหรือถูกกีดกัน (Zelenkov et al., 2020) ดังนั้น การส่งเสริมความเข้าใจและความอดทนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดความตึงเครียด (Sidoryakin, 2022)

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายและได้รับอิทธิพลจากบริบททางวัฒนธรรม สังคม และประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์มักถูกกำหนดโดยเชื้อสายร่วมกัน ลักษณะทางวัฒนธรรม และทัศนคติที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม (Smootha, 2022) ความเข้าใจเกี่ยวกับชาติพันธุ์แตกต่างกันทั่วโลก เช่น ใน

สหรัฐฯ มักเชื่อมโยงกับเชื้อชาติ ขณะที่ในโปแลนด์เน้นประวัติศาสตร์และดินแดนร่วมกัน (Hamer et al., 2020) เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมช่วยเสริมสร้างตัวตนของบุคคล โดยเฉพาะในสังคมหลากหลายวัฒนธรรม (Li et al., 2019) การตระหนักถึงความแตกต่างและการโต้ตอบทางวัฒนธรรมสามารถลดอคติและส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน (Chirlesan & Chirlesan, 2017) อย่างไรก็ตามความสับสนของค่านิยมกลุ่มชาติพันธุ์อาจก่อให้เกิดความท้าทายต่อการทำงานร่วมกันทางสังคม หากมีการมองแบบแคบหรือลำเอียง ซึ่งอาจส่งเสริมการแบ่งแยกมากกว่าความเป็นหนึ่งเดียว (Hamer et al., 2020)

กลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นจากเชื้อสายพันธุ์ ลักษณะทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งอาจรวมถึงภาษา ศาสนา และลักษณะทางกายภาพ (Smootha, 2022) การอพยพทางประวัติศาสตร์ เช่น จากไอร์แลนด์ ยุโรปตะวันออก และทวีปยุโรปอินเดียไปยังสหราชอาณาจักร ได้กำหนดภูมิทัศน์ชาติพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญ (Modell et al., 1996) ลักษณะและพลศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์แสดงขนาดสถานะทางเศรษฐกิจและเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมืองที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งมักนำไปสู่การแข่งขันเพื่อหาทรัพยากรและสิทธิ (Brass, 1985) ปฏิสัมพันธ์ของการดูหมิ่น การครอบงำ และพหุนิยมทางวัฒนธรรมกำหนดความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ โดยอุดมการณ์ เช่น ชาตินิยมและการเหยียดเชื้อชาติส่งผลกระทบต่อพลวัตของกลุ่ม (Smootha, 2022) การเรียกร้องและประชาสังคมในภูมิภาคเช่นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มชาติพันธุ์และชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมในการเรียกร้องตามอัตลักษณ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือขึ้นอยู่กับคำตอบของรัฐ (Bertrand, & Xu, 2023)

การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองส่งผลต่อภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรม และประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยและการอนุรักษ์วัฒนธรรม เศรษฐกิจกับวัฒนธรรมการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจคุกคามวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่การผสมผสานองค์ประกอบดั้งเดิมเข้ากับเศรษฐกิจ เช่น ชาว Oroqen ในจีน สามารถช่วยรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Dou et al., 2022) รายได้จากการท่องเที่ยวและงานฝีมือมีบทบาทสำคัญในการรักษาประเพณี ภาษาและอัตลักษณ์ภาษาเป็นสัญลักษณ์สำคัญของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในกลุ่มชนพลัดถิ่น เช่น ชาวเคิร์ด (Ameen & Magirovskaya, 2020) อย่างไรก็ตาม ภาษาอาจเป็นจุดขัดแย้ง เช่น กรณีความขัดแย้งด้านสิทธิภาษาชนกลุ่มน้อยในอินเดีย (Borisova & Borodina, 2016) พิธีแต่งงานและการปรับตัวพิธีแต่งงานสะท้อนเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ และแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่ยังคงรักษาองค์ประกอบหลักไว้ (Kotenok & Frolova, 2022) อย่างไรก็ตาม โลกาภิวัตน์อาจทำให้แนวปฏิบัติแบบดั้งเดิมลดลง การศึกษาสมดุระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมจึงเป็นความท้าทายสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม

ชาวชองในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความโดดเด่นทั้งด้านกายภาพและวัฒนธรรม โดยการศึกษา Dr. Jean Brengues ระบุว่า ชาวชองมีโครงสร้างศีรษะแบบ Mesaticephalic และมีการผสมเลือดนิกริโตรราว 20% จากกลุ่มนิกริโตในอดีต (ชิน อยู่ดี, 2529; คาร์ล เอ, 2509) ชาวชองตั้งรกรากในพื้นที่ระยอง

และจันทบุรี โดยชื่อสถานที่ เช่น "ระยอง", "ตะพง", และ "แกลง" ล้วนมีรากศัพท์จากภาษาของ (จังหวัดระยอง, 2525) ในวรรณคดี นิราศเมืองแกลง ของสุนทรภู่ มีการกล่าวถึง วิถีชีวิตและการหาของป่าของชาวของ เช่น การล่าสัตว์และการใช้ชีวิตที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของชาวของในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในอดีต ข้อความในนิราศยังชี้ให้เห็นถึงความผูกพันของสุนทรภูู่กับระยองและแกลง ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเชื้อสายของจากตระกูลฝ่ายบิดาของท่าน (สุนทรภู่, 2498)

ชาวของมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะการทำไร่กระวานและเก็บของป่า แต่การขยายตัวของทุนนิยมและอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพื้นที่ทำกินของพวกเขา เช่น การอพยพย้ายถิ่นฐานและการลดลงของการใช้ภาษาของในชีวิตประจำวัน (โอฟาร ถิ่นบางเตียว, 2557; สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2559) ปัจจุบัน ชาวของในจันทบุรี เช่นที่บ้านตะเคียนทอง ยังคงสืบทอดพิธีกรรม เช่น "ผีหิ้งผีโรง" แต่ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีการริเริ่มฟื้นฟูภาษาของผ่านการพัฒนาแบบเขียนและการเรียนการสอนในโรงเรียนท้องถิ่น (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2559) บทบาทของชาวของในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นยังคงสะท้อนถึง ความเปราะบางของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ และ ความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ท่ามกลางแรงกดดันจากเศรษฐกิจและการพัฒนาที่เข้มข้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก
2. เพื่อรักษาวิถีวัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก
3. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านวิถี วัฒนธรรม “ของ”

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาตามแนววิภาษวิธี (Dialectic) ที่ปรับเปลี่ยนไปมาระหว่างสังคมมนุษย์กับธรรมชาติ รวมทั้งความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงทรัพยากรทางธรรมชาติ ด้วยการวิเคราะห์ปรากฏการณ์แบบองค์รวมอย่างเป็นระบบทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์สาเหตุเชิงโครงสร้างที่เป็นปัจจัยอยู่เบื้องหลัง ภายใต้บริบท (Contextual) ของการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติที่เกิดขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นส่วนขยายเพิ่มเติมในการวิจัยเอกสารจะให้ภาพที่มีทั้งตัวปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาและสภาพแวดล้อมหรือบริบททางสังคมที่ปรากฏการณ์นั้น

เกิดขึ้นในชุมชน เป็นไปตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นเงื่อนไขสำคัญของข้อมูลที่ดีและแม่นยำตรงได้

2. การวิจัยภาคสนาม (Field research) ประกอบด้วยเทคนิคดังต่อไปนี้

2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดตัวผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะผู้ตอบนั้นมีข้อมูลที่ลึกซึ้งกว้างขวางเป็นพิเศษเหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัยในที่นี้ผู้วิจัยเรียก “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

2.2 การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) ผู้วิจัยกำหนดสิ่งที่จะสังเกตและบันทึกไว้ล่วงหน้า เช่น พฤติกรรมเฉพาะ หรือกิจกรรมในช่วงเวลาที่กำหนด

2.3 การสนทนากลุ่ม การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนา ถกเถียง อภิปรายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ในประเด็นวิถีวัฒนธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนามใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีศึกษาด้วยแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In depth Interview) การสังเกต และการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) โดยการนำข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจเอกสาร และนำมาประกอบกับข้อมูลจากภาคสนามที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่มจากนั้นจึงอธิบายข้อที่รวบรวมได้ดังกล่าวด้วยวิธีการพรรณนา โดยอาศัยจากทฤษฎีต่างๆ เข้ามาวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมมาได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive) โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่มีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา คือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเกษตรกรชาวของ กลุ่มชาวของทำนา ผู้นำทางศาสนา กลุ่มผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น อดีตลูกจ้างหน่วยป้องกันและรักษาป่า กลุ่มชาติพันธุ์ของ บ้านตะเคียนทอง ตำบลตะเคียนทอง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน กลุ่มชาติพันธุ์ของ บ้านจันทเขลม ตำบลจันทเขลม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน กลุ่มชาติพันธุ์ของ บ้านช้างขุน ตำบลช้างขุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด กลุ่มชาติพันธุ์ของ ตำบลเนินฆ้อ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนา จำนวน 3 รูป กลุ่มผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน กลุ่มเกษตรกรชาวของทำสวน จำนวน 4 คน กลุ่มชาวของทำนา จำนวน 4 คน อดีตลูกจ้างหน่วยป้องกันและรักษาป่า จำนวน 1 คน กลุ่มชาวของทั่วไป จำนวน 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 19 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant interview) มีการกำหนดโครงสร้างคำถามเป็น 2 ส่วนคือ ชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ และส่วนประเด็นข้อคำถามที่สัมภาษณ์ ได้แก่ บทบาทที่ชุมชน "ของ" มีในกระแสการพัฒนา ทักษะความรู้และประสบการณ์ทางชีวิตของผู้ให้ข้อมูล "ของ"

อุปสรรคที่ชุมชนเผชิญ บทบาทและการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน "ช่อง" บทบาทและการมีผลต่อชุมชนของผู้นำทางศาสนาใน "ช่อง" การมีส่วนร่วมและบทบาทของผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการรักษาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ มุมมองและความคาดหวังของประชาชนในชุมชน "ช่อง" ต่อกระแสการพัฒนา เป็นต้น

2. แบบสังเกต โดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่วัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรมทางวัฒนธรรม ภาษาท้องถิ่น การถ่ายทอดองค์ความรู้ บทบาทของผู้นำชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ผลกระทบจากการพัฒนา การปรับตัวของชุมชนของ ความรู้สึกและการรับรู้ของคนในชุมชน เป็นต้น

3. แบบสนทนากลุ่ม ประเด็นดังนี้ การวิเคราะห์การพัฒนาในกระแสนิยมส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ แนวทางการพัฒนาที่เอื้อต่อกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทอย่างไรในกระบวนการพัฒนา สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติควรเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ การศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ การสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานภาครัฐ ความร่วมมือระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ควรส่งเสริม อนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์ในกระแสการพัฒนา เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in depth interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ 2) การสังเกต ใช้ศึกษาวัฒนธรรมและพฤติกรรมของกลุ่มคนของในบริบทจริง โดยเน้นการเข้าใจความหมายเชิงลึกผ่านการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมแบบมีโครงสร้าง เน้นการตีความความหมายและบริบทของวัฒนธรรม และ 3) การสนทนากลุ่มเฉพาะโดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพูดคุยนและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระระหว่างผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เข้าร่วมด้วยกันเองโดยใช้แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีซักถามควบคู่ไปกับการการสังเกต และสนทนากลุ่ม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ด้วยการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ (typologies) คำว่า (typologies) ใช้ในที่นี้หมายถึงขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปการจำแนกแบบที่ใช้แล้วจำแนกชนิดในเหตุการณ์หนึ่งๆ โดยยึดแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการจำแนกแล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยได้วางเค้าโครงข้อมูลโดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความในเอกสารที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แบ่งไว้เป็นประเภท (categories) การทำเช่นนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ ผู้วิเคราะห์สามารถตัดสินใจได้ว่าเจตนาหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบท (text) และนอกจากนี้ยังใช้ตารางช่วยในการวิเคราะห์อีกด้วย

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายจากภาครัฐและกระแสทุนโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก โดยพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดของ บูร์ดิเยอ (Bourdieu) ว่าด้วยทุนทางวัฒนธรรม การจัดการแบบโครงสร้างนิยม (Structuralism) และเศรษฐศาสตร์การเมืองของลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งช่วยให้เข้าใจมิติของอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ของ บทสรุปของงานวิจัยนี้สามารถแบ่งออกเป็นสามประเด็นหลัก ดังนี้

1. การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก พบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบทุนนิยมส่งผลให้ ระบบเครือญาติและโครงสร้างทางสังคมของชาวขงอ่อนแอลง เมื่อเยาวชนออกไปทำงานนอกพื้นที่ความต่อเนื่องของวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น พิธีละเล่นผีหึ่ง พิธีไหว้ครู และภาษาของ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์กซ์ ที่มองว่ารัฐและทุนมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของชนพื้นเมือง นโยบายด้านการใช้ที่ดินของรัฐส่งผลให้พื้นที่ทางวัฒนธรรมของชาวขงถูกจำกัดลง เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลงจากข้อจำกัดด้านป่าไม้และที่ดิน ทำให้วิถีการดำรงชีพแบบดั้งเดิม เช่น การทำเกษตรเพื่อยังชีพ การหาของป่า และการล่าสัตว์ลดลง

2. วิธีการการรักษาวินัยวัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของในชุมชนภาคตะวันออก แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง แต่บางชุมชนยังสามารถ ปรับตัวและรักษาวินัยวัฒนธรรมของตนเองได้ ผ่านการฟื้นฟูพิธีกรรม เช่น บ้านตะเคียนทองและบ้านช้างทุนยังคงจัดพิธีกรรมและเทศกาลสำคัญ รวมถึง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน แนวทางนี้สะท้อนถึงแนวคิดของ บูร์ดิเยอ ที่ว่า "ทุนวัฒนธรรมสามารถสร้างอำนาจต่อรองในการคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้" นอกจากนี้ การนำภาษาของกลับมาใช้ในโรงเรียนและการบันทึกองค์ความรู้ผ่านสื่อใหม่ เป็นกลไกสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์ของชาวขง

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านวิถี วัฒนธรรม “ขง” เพื่อรักษาวัฒนธรรมของชาวขง ควรมีแนวทางเชิงนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโดยคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดตั้งเขตอนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อเป็นพื้นที่กลางสำหรับสืบทอดประเพณีและกิจกรรมของชาวขง การบรรจุภาษาของเป็นภาษาทางเลือกในโรงเรียน เพื่อฟื้นฟูและรักษาภาษา สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยให้ชาวขงมีบทบาทหลักในการจัดการ นโยบายที่เอื้อต่อเศรษฐกิจชุมชน เช่น การสนับสนุนผลิตภัณฑ์พื้นบ้านและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมของชาวขงกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต อันเป็นผลมาจากโครงสร้างรัฐและทุนที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต อย่างไรก็ตาม ยังมีแนวทางที่สามารถรักษาอัตลักษณ์ของชาวขงได้ หากมีการสนับสนุนจากรัฐและองค์กรต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างนิยมที่

มองว่าวัฒนธรรมสามารถคงอยู่ได้ภายใต้โครงสร้างที่เหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่คำนึงถึงวิถีวัฒนธรรมของชาวซองจะเป็นแนวทางที่สมดุที่สุดในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์วัฒนธรรมของชุมชนซองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านแนวคิดของ (Bourdieu, 1994; 1997) การเปลี่ยนแปลงของ habitus ในชุมชนซองปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านวิถีชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่ที่ค่อยๆ ห่างเหินจากการใช้ภาษาของในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในประเพณีดั้งเดิมน้อยลง พวกเขา กำลังพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมภายนอกกับวิถีชีวิตดั้งเดิมบางส่วน ภายในชุมชนเอง เกิดความแตกต่างและบางครั้งเกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มผู้อาวุโสที่พยายามรักษาแบบแผนวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ กับคนรุ่นใหม่ที่มีมุมมองเห็นคุณค่าในการปรับตัวเข้ากับกระแสสังคมภายนอก ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง habitus นี้มีหลากหลายและซับซ้อน เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ทำให้วิถีการทำมาหากินแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างเพียงพอ คนรุ่นใหม่จึงหันไปให้ความสำคัญกับการสะสมทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคม พวกเขาเริ่มเห็นว่าทักษะทางภาษาไทยกระแสหลัก ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และการศึกษาในระบบมีคุณค่าในเชิงปฏิบัติมากกว่าความรู้พื้นบ้านและภาษาของที่มีพื้นที่ใช้งานจำกัด อิทธิพลของสื่อและวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่หลั่งไหลเข้ามาผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง habitus ของชาวซอง เยาวชนซองได้สัมผัสกับโลกทัศน์และค่านิยมที่หลากหลาย ซึ่งบางครั้งขัดแย้งกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของพวกเขา การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ทำให้พวกเขาสามารถเชื่อมต่อกับโลกภายนอกชุมชนได้อย่างง่ายดาย และรับเอารูปแบบการใช้ชีวิต การแต่งกาย และการบริโภคแบบใหม่มาเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของตน ทั้งหมดนี้ส่งผลให้องค์ประกอบสำคัญของ habitus ดั้งเดิม ทั้งภาษา พิธีกรรม ความเชื่อ และความรู้ท้องถิ่น ถูกลดทอนความสำคัญลงทีละน้อย แม้ว่าจะยังไม่สูญหายไปทั้งหมด แต่ก็กำลังเปลี่ยนรูปไปสู่สิ่งใหม่ที่เป็นการผสมผสานระหว่างรากเหง้าทางวัฒนธรรมกับความเป็นสมัยใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของชุมชนที่พยายามรักษาสมดุลระหว่างการธำรงอัตลักษณ์และการก้าวไปข้างหน้าในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม ชาวซองส่วนใหญ่สูญเสียอัตลักษณ์แต่ก็ยังมีส่วนน้อยที่ยังคงพยายามรักษาอัตลักษณ์ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การสอนภาษาของในโรงเรียน การจัดงานประเพณี และการทำบุญประจำปี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม เพื่อรักษาความเป็นของเอาไว้ในบริบทของการเปลี่ยนแปลง สุดท้าย การต่อรองเชิงวัฒนธรรมที่ชาวซองเผชิญ คือกระบวนการเลือกระหว่างการรักษา

วัฒนธรรมดั้งเดิมกับการปรับตัวเข้ากับโลกภายนอก การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมและกิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นความพยายามที่สำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการรักษาอัตลักษณ์และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

บริบทของเศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีสังคมวิพากษ์ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2556-2567) ชุมชนของภายใต้โครงสร้างทุนนิยม: การต่อสู้เพื่อรักษาอัตลักษณ์ท่ามกลางกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนของในภาคตะวันออกเฉียงของไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้โครงสร้างของ "ระบบทุนนิยม" และ "การพัฒนาเศรษฐกิจ" ที่มุ่งเน้นการขยายตัวของตลาดมากกว่า การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยอิทธิพลของ "ระบบเศรษฐกิจ" และ "นโยบายรัฐ" ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนจาก "เกษตรกรรมดั้งเดิมที่พึ่งพิงทรัพยากรท้องถิ่น" ไปสู่ "การผลิตเชิงพาณิชย์" และ "การพึ่งพาตลาดภายนอก" ซึ่งทำให้ชุมชนสูญเสีย "ความพึ่งพาตนเอง" และ "ทุนทางวัฒนธรรม" เช่น ภาษา และ ประเพณีท้องถิ่น ขณะเดียวกัน "การเข้ามาของวัฒนธรรมจากภายนอก" เช่น วัฒนธรรมไทย และ "กระแสโลกาภิวัตน์" ได้เปลี่ยนแปลง "ระบบคุณค่าภายในชุมชน" ให้เน้น "ทุนทางเศรษฐกิจ" มากกว่าทุนทางสังคม หรือวัฒนธรรม

แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง และ ทฤษฎีสังคมวิพากษ์ ช่วยเปิดเผยถึง "โครงสร้างที่สร้างความไม่เท่าเทียมกัน" โดยเฉพาะการที่รัฐมุ่งเน้น "พัฒนาเศรษฐกิจ" โดยละเลยการสนับสนุน "การอนุรักษ์วัฒนธรรม" ส่งผลให้ชาวท้องถิ่นต้องเผชิญกับ "การลิดรอนสิทธิทางวัฒนธรรม" และ "การสูญเสียอัตลักษณ์" อย่างไรก็ตาม ชุมชนได้พยายามต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผ่าน "การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม" เช่น "การสอนภาษาของในโรงเรียน" และ "การฟื้นฟูประเพณี" เพื่อสร้าง "พื้นที่วัฒนธรรม" ที่ช่วยรักษา "อัตลักษณ์ของชุมชน" และสร้าง "ความสมดุลระหว่างการปรับตัวเข้ากับโลกสมัยใหม่" และ "การรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม" แนวคิด "นิเวศวิทยาการเมือง ประเด็นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างระบบนิเวศกับวัฒนธรรมและการเมือง" ยังเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของ "การอนุรักษ์วัฒนธรรม" ร่วมกับ "การดูแลสิ่งแวดล้อม" เพื่อสร้าง "ความยั่งยืน" ให้แก่ชุมชนในระยะยาว ท่ามกลางแรงกดดันจาก "ระบบทุนนิยม" และ "การเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยา" ชาวท้องถิ่นยังคงแสดงให้เห็นถึง "ความพยายามที่จะรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง" และ "สร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม" ไปพร้อมกัน

การวิเคราะห์กรณีศึกษาวัฒนธรรมของในกรอบแนวคิดของรัฐตามลัทธิมาร์กซ์ เผยให้เห็นบทบาทของรัฐในฐานะกลไกที่ "ครอบงำทางชนชั้น" และ "สร้างอุดมการณ์" เพื่อค้ำจุนอำนาจของชนชั้นปกครอง ตามแนวคิดของ Ernest Mandel และ Louis Althusser (หลุยส์ อัลธุสแซร์, 2557; เออร์เนสต์ แมนเดล, 2559) การพัฒนาทางเศรษฐกิจในชุมชนของ เช่น "การเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมดั้งเดิมสู่การผลิตเชิงพาณิชย์" แสดงให้เห็นว่า รัฐทำงานในฐานะเครื่องมือรับใช้ชนชั้นปกครอง โดยสร้างความชอบธรรมให้กับ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการสูญเสีย "ทุนทางวัฒนธรรม" เช่น การลดลงของการใช้ภาษา

และประเพณีดั้งเดิมของชุมชน ขณะเดียวกัน "กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ" เช่น ระบบการศึกษา และ สื่อมวลชน ได้ทำหน้าที่ส่งเสริม "อุดมการณ์ของชนชั้นปกครอง" ให้กลายเป็นกระแสหลักในสังคม การศึกษาแบบมาตรฐานที่ไม่ได้เน้นการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมของกลายเป็นเครื่องมือในการ "กลืนกลายทางวัฒนธรรม" ทำให้ชาวชองต้องปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของกระแสหลัก ในมุมมองของ Mandel การแบ่งงานกันทำในชุมชนชองได้เปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาทุนทางวัฒนธรรมสู่ระบบ ทุนนิยมที่เน้น "การผลิตเพื่อกำไร" ส่งผลให้ชุมชนสูญเสียวิถีชีวิตและความร่วมมือแบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะสร้างความชอบธรรมทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม แต่ชาวชองยังคงพยายาม "ฟื้นฟูอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรม" ผ่านการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการจัดกิจกรรมประเพณี เพื่อสร้างพื้นที่ ทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของมรดกดั้งเดิม การพยายามนี้ถือเป็นการ "ต่อต้าน กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ" และเป็นความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์ท่ามกลางแรงกดดันของระบบ เศรษฐกิจทุนนิยมและการกลืนกลายทางวัฒนธรรม

การวิเคราะห์วัฒนธรรมของผ่านแนวคิดการจัดการแบบโครงสร้างนิยม การศึกษากรณีวัฒนธรรม ของโดยอิงแนวคิดของ (Ricoeur, 1974; Leach, 1970; Barthes, 1977) ช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของ โครงสร้างและการตีความในกระบวนการสร้างความหมายและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชน แนวคิด โครงสร้างนิยม และ การตีความ (hermeneutics) ของ Ricoeur อธิบายถึงการที่วัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ภาษา และ ประเพณี ของชาวชองที่เคยทำหน้าที่เป็นโครงสร้างความหมายหลักในชุมชน กำลังถูก แทนที่ด้วยโครงสร้างใหม่จาก วัฒนธรรมภายนอก และ การพัฒนาเศรษฐกิจ การตีความวัฒนธรรมและ พิธีกรรมดั้งเดิม เช่น การทำบุญหรือการใช้ภาษา อาจช่วยฟื้นฟูและรักษาความหมายลึกซึ้งของวัฒนธรรม เหล่านี้

ในมุมมองของ Edmund Leach สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เคยถูกใช้สร้างความชอบธรรมและ อัตลักษณ์ในชุมชน เช่น พิธีกรรมและภาษา กำลังเผชิญกับความไม่ชอบธรรมเมื่อถูกแทนที่ด้วย สัญลักษณ์ ใหม่จากวัฒนธรรมภายนอก การฟื้นฟูบทบาทของสัญลักษณ์ดั้งเดิมจึงมีความสำคัญต่อการรักษาอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของชาวชอง

Roland Barthes เพิ่มมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของ "ภาพและสัญลักษณ์" ที่ทำหน้าที่เป็นวาท กรรมทางวัฒนธรรมซึ่งสื่อถึงความหมายของอัตลักษณ์และความเป็นชุมชน การจัดงานประเพณีดั้งเดิมใน ชุมชนชองอาจแสดงออกถึงความพยายามในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ที่ถูกคุกคามจาก การเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ และ การกลืนกลายทางวัฒนธรรม Barthes ยังเสนอแนวคิดเรื่อง "ความหมายที่สาม" ที่เกิดจาก ความคลุมเครือในวัฒนธรรมดั้งเดิมที่คนรุ่นใหม่ไม่สามารถเชื่อมโยงได้ชัดเจน สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความ สับสนในอัตลักษณ์ของชุมชนและการเปลี่ยนผ่านระหว่างวัฒนธรรมเก่าและใหม่

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนที่บรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภาษาของเพื่อให้คนรุ่นใหม่มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยจัดให้มีการสนับสนุนการสอนภาษาของในสถานศึกษาและชุมชนอย่างจริงจัง

1.2 รัฐควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมของในพื้นที่ เพื่อเป็นพื้นที่ในการอนุรักษ์ถ่ายทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยควรได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ

1.3 นโยบายการพัฒนาพื้นที่ควรคำนึงถึงการรักษาสถิติทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

2.1 ควรส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดงานประเพณีท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการทำอาหารพื้นบ้าน เพื่อให้คนในชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง

2.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนของและองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม

2.3 ควรส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น งานหัตถกรรมสมุนไพรท้องถิ่น และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดและการบริหารจัดการให้แก่ชุมชน เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การวิจัยในอนาคตควรเน้นศึกษาผลกระทบของการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ของ เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาและการสูญเสียวัฒนธรรมในระดับลึก

3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลไกที่ส่งผลให้เยาวชนในชุมชนของสนใจและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อออกแบบนโยบายและกิจกรรมที่เหมาะสมในการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

3.3 ควรขยายการวิจัยไปยังกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีลักษณะวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับของ เพื่อเปรียบเทียบและนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในบริบทของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เห็นถึงกระบวนการสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและมีหลายมิติ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่เกิดจากการแทรกซึมของวัฒนธรรมภายนอกและการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจ แนวคิดของ Bourdieu เกี่ยวกับ "Distinction" และการสร้างรสนิยมทางสังคมชี้ให้เห็นว่าการที่ชาวของสูญเสียการใช้ภาษาและประเพณีเป็นผลมาจากการถูกบังคับให้ปรับตัวเข้ากับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เน้นการพัฒนาแบบตะวันตก ซึ่งให้คุณค่ากับอัตลักษณ์แบบชนชั้นกลางมากกว่าความเป็นท้องถิ่น อีกทั้งทฤษฎีของ Althusser และ Mandel ที่มองว่ารัฐเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครอง ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ไม่ได้คำนึงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะเสริมสร้างความไม่เท่าเทียมกันและกดทับวัฒนธรรมท้องถิ่น นโยบายและโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอาจนำมาซึ่งการลดทอนความสำคัญของวัฒนธรรมของ ซึ่งเป็นผลพวงจากการที่รัฐสนับสนุนกลไกทางเศรษฐกิจมากกว่าการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น การสืบทอดวัฒนธรรมของผ่านการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนกลับเป็นวิธีการที่มีศักยภาพในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การเน้นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมผ่านระบบโรงเรียนและการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันไม่ให้วิถีชีวิตดั้งเดิมสูญหายตามกระแสการพัฒนา การส่งเสริมความตระหนักรู้เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับคุณค่าของวัฒนธรรมของอาจช่วยสร้างการฟื้นฟูทางวัฒนธรรมในระยะยาวได้จึงนำมาสู่

1. Cultural Identity การอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมภายใต้แรงกดดันของการพัฒนาสมัยใหม่ เน้นถึงความสำคัญของการรักษาประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของความเชื่อและภาษาท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของอัตลักษณ์

2. Economic Integration การผสมผสานมรดกทางวัฒนธรรมเข้ากับโมเดลเศรษฐกิจท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้และการจ้างงานในชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3. Community Involvement การเพิ่มบทบาทของชุมชนในการตัดสินใจด้านวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การจัดงานเทศกาลและการฝึกอบรม

4. Policy Recommendations กรอบนโยบายที่คำนึงถึงความต้องการของชุมชนเสนอให้รัฐบาลจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ทางวัฒนธรรม และให้การสนับสนุนทางการเงินการพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมภาษาถิ่นในโรงเรียน

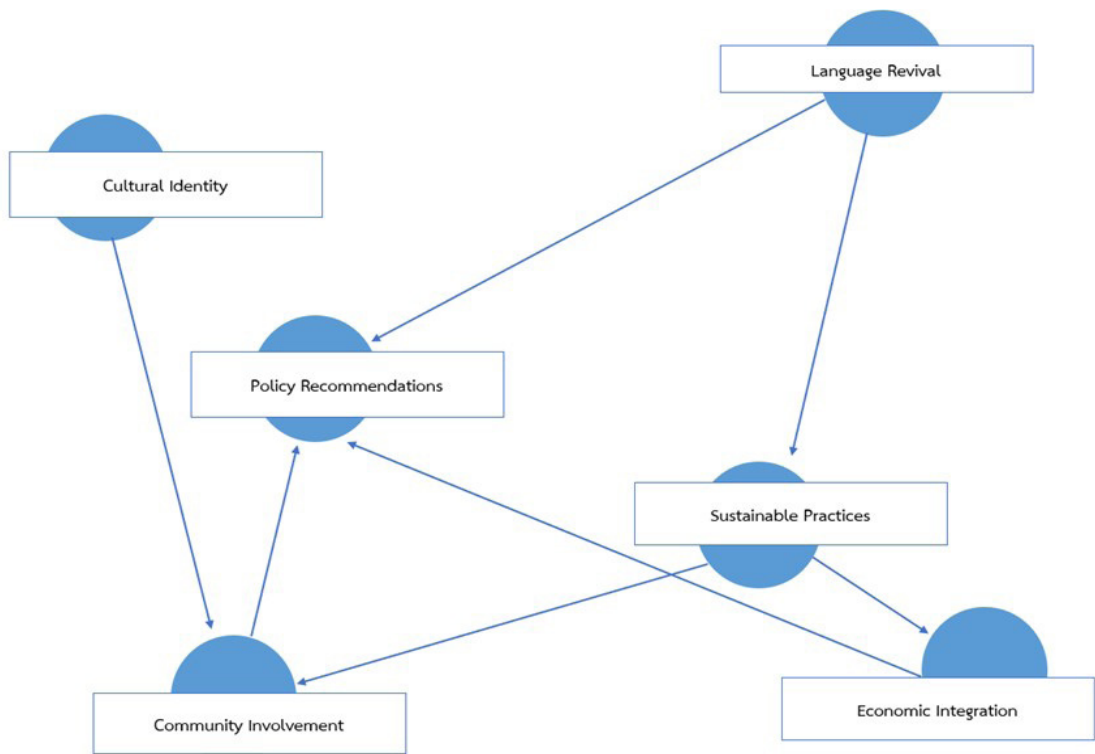
5. Language Revival การฟื้นฟูภาษาในท้องถิ่นผ่านระบบการศึกษาและสื่อ ส่งเสริมการใช้ภาษาในครอบครัวและในกิจกรรมชุมชน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยใช้ภาษาแม่เป็นทางเลือก

6. Sustainable Practices การนำวิถีปฏิบัติแบบดั้งเดิมมาใช้ในบริบทสมัยใหม่สนับสนุนการใช้

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น สมุนไพรท้องถิ่นและการเกษตรแบบดั้งเดิม

แผนภาพนี้แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้ใหม่ในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวซอง โดยเน้นให้เห็นถึงการฟื้นฟูภาษาและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาเชิงนโยบายที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติของความเป็นซอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

คาร์ร เอ. (2509). ชาตวิงศ์วิทยา ว่าด้วยชนชาติเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

จังหวัดระยอง. (2525). ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดระยอง. ระยอง: ธนชาติการพิมพ์.

ชิน อยู่ดี. (2529). สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี ต.ม., จ.ช. ณ เมรุวัดตรีทศเทพ กรุงเทพมหานคร วันจันทร์ที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2529 เวลา 17.00 นาฬิกา. พิมพ์.

- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2556). เศรษฐศาสตร์การเมือง นิเวศวิทยาการเมืองและนิเวศสังคมนิยม. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง*, 1(1), 217-233.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2557). *เศรษฐศาสตร์การเมือง และทฤษฎีสังคมวิพากษ์*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนทรภู. (2498). *นิราศเมืองแกลง และประวัติสุนทรภู*. ม.ป.พ.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2559). ภาษาของ. ใน ภาษา: มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ (หน้า 18-21). กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อัลธูแซร์ หลุยส์. (2557). *Ideology and Ideological State Apparatuses* [อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ] (กาญจนา แก้วเทพ, ผู้แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- เออร์เนสต์ แมนเดล. (2559). *From class society to Communism: An introduction to Marxism* [เศรษฐศาสตร์การเมืองเบื้องต้น] (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: Text.
- โอฬาร ถินบางเตียว. (2557). จังหวัดระยอง: จากเศรษฐกิจชุมชนถึงทุนนิยมโลกาภิวัตน์. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 2(1), 41-71.
- Ameen, R. M., & Magirovskaya, O. V. (2020). Ethnic language use as a symbol of keeping the nation's culture and traditions (the case of the displaced peoples' languages in the Kurdistan region). *Journal of Siberian Federal University, Humanities & Social Sciences*, 13(4), 480-487. <https://doi.org/10.17516/1997-1370-0555>
- Barthes, R. (1977). *Rhetoric of the image*. In *Image, music, text* (pp. 32-51). Fontana Press.
- Barthes, R. (1977). *The third meaning*. In *Image, music, text* (pp. 52-68). Hill and Wang.
- Bertrand, J., & Xu, C. (2023). *Indigenous groups and ethnic minorities*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367422080-18>
- Borisova, N., & Borodina, L. S. (2016). "Struggle for language" and language preferential policy as factors of ethnic conflicts in modern India. *Ars Administrandi*, 4, 95-113. <https://doi.org/10.17072/2218-9173-2016-4-95-113>
- Borkowska, M., Nazroo, J., Finney, N., & Harrison, J. (2023). *Ethnic identities*. <https://doi.org/10.51952/9781447368861.ch003>
- Bourdieu, P. (1994). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, R. (1977). *Out of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brass, P. R. (1985). *Ethnic Groups and the State*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003372059>

- Chirlesan, G., & Chirleşan, D. (2017). Working with multicultural groups: A culture and ethnicity case study in Romania. *European Proceedings of Social & Behavioural Sciences*, 17, 106-112. <https://doi.org/10.15405/EPSBS.2017.05.02.245>
- Dou, J., Han, Y., & Duan, G. (2022). A case study on economic development and traditional culture protection: Taking the Oroqen as an example. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 4(1), 1-8. <https://doi.org/10.54097/ehss.v4i.2731>
- Hamer, K., McFarland, S., Czarnecka, B., Golińska, A., Cadena, L. M., Łuźniak-Piecha, M., & Jutkowski, T. (2020). What is an “ethnic group” in ordinary people’s eyes? Different ways of understanding it among American, British, Mexican, and Polish respondents: Cross-cultural research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 51(4), 427-441. <https://doi.org/10.1177/1069397118816939>
- Kotenok, E. G., & Frolova, V. S. (2022). The manifestation of ethnicity in the modern world (on the example of the analysis of wedding ceremonies). *Society and Security Insights*, 2, 13-22. [https://doi.org/10.14258/ssi\(2022\)2-13](https://doi.org/10.14258/ssi(2022)2-13)
- Koutrelakos, J. (2013). Ethnic identity: Similarities and differences in white groups based on cultural practices. *Psychological Reports*, 112(3), 745-762. <https://doi.org/10.2466/17.10.PR0.112.3.745-762>
- Leach, E. (1970). The legitimacy of Solomon. In M. Lane (Ed.), *Structuralism: A reader* (pp. 248-292). Jonathan Cape.
- Li, M., Li, M., Li, L. M. W., Zhao, K., & Gao, D. (2019). Cultural group perception enhances sense of agency in a multicultural society. *Scandinavian Journal of Psychology*, 60(5), 457-463. <https://doi.org/10.1111/SJOP.12552>
- Modell, M., Mughal, Z., & Boyd, R. (1996). Ethnic groups. In *Paediatric problems in general practice* (3rd ed.). <https://doi.org/10.1093/oso/9780192625120.003.0009>
- Ricoeur, P. (1974). Structure and hermeneutics. In *Conflict of interpretations* (pp. 27-61). Northwestern University Press.
- Sidoryakin, R. V. (2022). Scientific and theoretical substantiation of the “ethnic identity” concept in the world psychological paradigm. *Psychology of Education in a Multicultural Space*, 58(2), 22-34. <https://doi.org/10.24888/2073-8439-2022-58-2-22-34>
- Smootha, S. (2022). *Ethnic groups*. Routledge.
- Smootha, S. (2022). *Ethnic relations*. Routledge.